

SLOVENSKI NAROD

*znaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inzerati do 30 peti vrt do Din 2.-, do 100 vrt do Din 2.50, od 100 do 300 vrt do Din 3.-, večji inzerati peti vrt do Din 4.-. Popust po dogovoru, inzerati davke posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopisni se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 3b. — NOVO MESTO, Ljubljanska c. telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 66, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 104.
Račun pri poštnem čerkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Habsburžani se vrnejo v Avstrijo

S posebnim zakonom bo preklican izgon Habsburžanov ter jim vrnjeno vse svoječasno zaplenjeno premoženje

Dunaj, 5. julija. r. V Avstriji se že delj časa opaža živahna akcija habsburških legitimistov, ki širijo sistematično propagando za obnovo monarhije in za povratek Habsburžanov. To akcijo je sedaj podprla tudi vlada, v kateri imajo legitimisti močne zastopnike, predvsem v aristokratskem delu vlade. Vlada je pred dnevi predložila državnemu svetu v odobritev predlog zakona, s katerim se ukinja svoječasi izgon Habsburžanov po proglasitvi republike leta 1919, ob enem pa odreja povrnitev vsega svoječasnega zaplenjenega premoženja. V kolikor to ne bi bilo mogoče, bi naj država Habsburžanom plačala današnji vrednosti odgovarjajočo odškodnino. Sporedno s tem je bila odposlana k bivši cesarici Citi posebna delegacija pod vodstvom državnega podtajnika Karwinskoga, ki naj se dogovori z bivšo cesarico glede višine odškodnine. Namen tega koraka avstrijske vlade je na eni strani podkrepiti akcijo za obnovo monarhije, na drugi strani pa želi s tem olajšati težaven finančni položaj bivše dinastije.

Politični odbor državnega sveta je že odobril zakon ter ga vrnili plenemu državnemu svetu, ki je sinoči razpravljal o njem in ga soglasno odobril. Na seji so zagovarjali zakon zunanji minister Berger-Waldenegg, eden najvnetejših pobornikov za Habsburžane, minister za socialno politiko Neustädter-Stürmer in finančni minister dr. Buresch. Zunanji minister je zagotavljal, da ta zakon nima nič skupnega z restavracijo Habsburžanov. O vprašanju restavracije se v tej zvezi sploh ne more govoriti in ne sme razpravljati. Gre samo za reparacijo storjene krivice. Zagotoviti morem, da sem vedno zastopal stališče, da sicer ne smatramo restavracije za aktualno, da pa delamo na to, da čimprej popravimo

krivico ki se je zgodila. Istotako morem zagotoviti, da sem pri vseh merodajnih krogih našel popolno razumevanje. Inozemstvo ve, da je vlada, ki je sedaj na krmilu, vedno odkrito in pošteno govorila z inozemstvom in da more inozemstvo verjeti, ako izjavimo, da ne bomo sklenili nobenega zakona, ki bi mogel na katerikoli način povzročiti komplikacijo v Evropi.

Zakonski načrt o Habsburžanih določa: 1. Izgon Habsburžanov, ki je bil sklenjen z republikanskim zakonom od 3. apr. 1919 proti Habsburžanom, se ukinje. 2. Pooblašča se zvezna vlada, da vrne Habsburžanom privatno premoženje, ki je bilo z republikanskimi zakoni oropano rodbini Habsburžanov, ki je prej vladaala v Avstriji, ali pa kakoli postranski liniji te rodbine. Pod privatnim premoženjem razume zakon premoženje, ki je vezano s fondi ali pa fideiokomisi, pa tudi pristoje premoženje bivše vladarske hiše. Pooblašča vlado, da se torej ne glasi samo na premoženje in nepremično premoženje, temveč tudi na odkup v obliki odškodnine. Izvzeti od povratka so samo predmeti zgodovinskega, arheološkega, umetnostnega ali znanstvenega značaja, ki tvorijo del zbirke. Premoženje se bo vrnilo z osvoboditvijo taks in vseh drugih dajatev, vendar pa more zvezna vlada po lastnem preudarku določiti pogoje, pod katerimi se bo premoženje vrnilo lastnikom.

Pariz, 5. julija. r. Avstrijski sekcijski načelnik Karwinsky, avstrijski poslanik na razpoloženju Wiesner in ostali člani delegacije, ki je bila zadnje dni v Steenockerzeldu, da izvede v zvezi z izpremembo zakona Habsburžanov v Avstriji potrebno lastninsko pravno ureditev, je prispela v Pariz.

Neposredna pogajanja med Nemčijo in Francijo?

V francoskih političnih krogih se vedno bolj uveljavlja zahteva po neposrednih razgovorih z Berlinom, čeprav si ne obetajo posebnih uspehov

Pariz, 5. julija. r. Takoj po Hitlerjevem govoru v rajstahu od 21. maja, po sebnosti po sklenitvi britansko-nemškega pomorskega dogovora, so se začeli širiti glasovi o možnosti neposrednih razgovorov med Francijo in Nemčijo. Govorili so, da te razgovore priporočajo tudi Anglija sama.

Predsednik francoskega senatnega odbora za zunanje zadeve Henri Bérenger je svoječasi izrazil mnenje, da je dolžnost Francije razpravljati z Nemčijo o mistih, ki jih je Hitler navedel v omenjenem govoru. G. Bérenger sicer ne veruje v resnično zблиžanje med Francijo in Nemčijo, misli pa, da bi se vendarle dali skleniti nekateri aranžmani.

Na vprašanje francosko-nemških neposrednih razgovorov se vrača v »Republique« tudi predsednik poslanskega

odbora za zunanje zadeve Paul Bastid, ki pravi, da mora Francija pristati na te razgovore, čeprav bo v tem pogledu v zamudi za Veliko Britanijo in Poljsko. G. Bastid se obenem izprašuje, ali ne bo Francija nekega dne prisiljena razgovarjati se z Nemčijo. Pisec ne veruje v politiko obkoljevanja Nemčije, ne veruje tudi ne tega, da bi Nemčija stopila v tako imenovani evropski koncern, ki bi se izdelal brez nje, in tudi ne bi takšnega sistema podpre druge države.

Da čas ne učinkuje ugodno na francoske postojanke, sklepa G. Bastid iz tega, da se privlačna sila Nemčije vse bolj in bolj ojačuje. Pisec z obžalovanjem ugotavlja, da se nemški vpliv širi še tja dol do Balkana. G. Bastid je mnenja, da Francija ne sme čakati dokler ne bo vse to do konca izvršeno.

Junaki in Sokoli

Odmev poseta predsednika Junakov v Jugoslaviji

Sofija, 5. julija. r. Predsednik Zveze bojarovskih Junakov sorodne organizacije Sokolstva, notranji minister general Atanasov je posetil Jugoslavijo, da osebno povabi jugoslovenske sokolstvo na zlet bojarovskih Junakov in Sofijo Posetil je Beograd, Zagreb in nekatera druga večja jugoslovenska mesta. Povsod mu je bil prijeten izredno prijeten in zares bratski sprejem Bratskega muzeja, ki so mu jo iskreno in na vsakem koraku se je gojilo bojnica vse bolgarske javnosti in vse bolgarske mladosti. V polni iskreni zahvali in prijazni navedenja da bodo te večje stike med obema viteškima organizacijama mnogo doprinele k resničnemu zблиžanju obeh bratskih narodov. Polura dneva Atanasov piše med drugim:

Milan Stojadinović, ki je bil med povabljenimi, v svojem odgovoru na zdravico našega diplomatskega predstavnika naglašal zlasti to, da se mora bolgarsko-jugoslovensko prijateljstvo razvijati po poti, ki sta jo začrtali kralj-mučnik Aleksander I. Ujedinitelj in Nj. Vel. kralj Boris III.

Te besede šefa jugoslovenske vlade so globoko odjeknile v bolgarski javnosti, ki je z navdušenjem pospravila dejanje obeh vladarjev, ki sta zaključila dobo napevosti in nezaupanja v bolgarsko-jugoslovenskih odnosih in posvala svoje narode k sporazumu, prijateljstvu in medsebojnemu razumevanju. Ta volja do zблиžanja med Beogradom in Sofijo se je odražala pri vsaki priliki, ustresa pa obenem, tudi soglasni potiski širokih ljudskih slojev, ki bi hoteli na eni in na drugi strani okrepiti stike med obema bratskima narodoma.

Članek končuje s besedami: Pričetni sprejem, ki so ga priredili generalu Atanasovu in njegovi delegaciji v Jugoslaviji, jasno kaže, da je nalezela pobuda zveze Junakov na najlepši sprejem v jugoslovenskih krogih, ki so takoj spoznali njen velik pomen. Ni dvoma, da se bodo številni, Sokoli odzvali povabilu naših Junakov in da se bodo podvzeli v Sofijo izkazati jim pričetne svoje simpatije dobro vedoč, da bo njihov duh tovarištva in njihov mladeniški pogon popešili globoko medsebojno spoznavanje obeh narodov, ki sta oba enako željna dela za mir in mednarodni sporazum.

Amnestija za politične emigrante?

Praga, 5. junija. Tr. Tukašnji listi poročajo iz Beograda, da namerava vlada še v teku meseca avgusta izvesti volitve v komunalna zastopstva, v kolikor že niso bile izvršene. (Očividno so mišljene mestne občine). Ob enem pripravljajo Stojadinovičeva vlada akcijo za likvidacijo tako zvanih političnih emigrantov. Izdana bo amnestija za vse one politične begunce, ki so po 8. januarju 1929 pobegnili v inozemstvo. Izvzeti so samo člani Pavlič-Perčecve skupine in pristaši na Dunaju živčnega generala Sarkotića, ki so zapleteni v marsejski atentat.

Pred povišanjem carin v Franciji

Pariz, 4. julija. AA. Francoska vlada namerava opustiti vsaj delno sistem kontingentov in uvesti čisto tarifno zaščito domačih proizvodov. Pričakovati je novih carinskih tarif, ki bodo povečale državne dohodke za kakšne dve milijardi.

Herriotov uspeh

Pariz, 4. julija. 8. Na sinočnji seji izvršnega odbora radikalno-socialistične stranke je Herriot v borbi proti Daladieru izvojeval veliko zmago. Odbor je bil postavljen pred alternativo, da izvoli za novega predsednika stranke Herriota ali Daladiera. Po dolgi razpravi so se odločili za Herriota, ki je podal na seji deklaracijo, v kateri je energično nastopil v zaščito interesov države preko interesov stranke. Sam se bo boril proti vsaki diktaturi in za ohranitev vseh republikanskih svobod. Zastavljal bo vse svoje sile v borbi za ohranjanje republike. Herriotova deklaracija je bila sprejeta soglasno.

Položaj Herriota je za enkrat spet trden. Septembra se bo vršil običajni kongres stranke. Kakor pa zatrjujejo, tedaj Herriot ne namerava več kandidirati za predsednika stranke.

Epidemija tifusa v Italiji

Rim, 4. julija. Kakor poroča uradna agencija Stefani, se je pojavil v mnogih krajih Italije tifus, ki zavzema že značaj epidemije. Sano v Rimu je v zadnjih dneh obbolelo na tifus po uradnem poročilu 1170 oseb, od katerih jih je 23 že umrlo, mnogo pa se jih še bori s smrtjo. Tudi v raznih italijanskih kopalščih se je pojavila obolenja na tifus. Pravega vira še niso ugotovili, mislijo pa, da je to posledica slabe vode in nečistega zraka. Občasti so izdale obsejne ukrepe, da epidemijo zajame. Tuji so začeli trumoma zapuščati italijanska kopaljšča in letovišča.

Znižanje diskonta v Franciji

Pariz, 4. julija. r. Francoska Narodna banka je danes znižala diskont od 5 na 4%, kar se je položaj francoskega franka na mednarodnem deviznem trgu izboljšal. Kakor znano je francoska Narodna banka šele pred enim tednom, ko je popolnoma odnehala odtek zeta, znižala obrestno mero od 6 na 5%. Zadržni likvi banko izkazuje prvič po treh mesecih zopet dotok zeta, in sicer na 247 milijonov frankov. Zlata rezerva banke se je s tem dvignila na približno 71 milijard frankov.

„Tempe“ o Spalajkoviču

Pariz, 4. julija. AA. Sinočni »Tempe« objavlja dolg članek o odhodu poslanika Spalajkoviča iz Pariza. List piše obširno o Spalajkovičevem diplomatskem delu pred svetovno vojno in po svetovni vojni. Posebno važno je bilo Spalajkovičovo prijateljstvo napram Franciji, tako, da mu je vsemučniše v Parizu leta 1923 na predstavi svoje 600letnice podelilo častni doktorat. Njegovo dolgo bivanje v Franciji, prvi list dalje, pomeni veliko koristno etno francosko-jugoslovenskih odnosov.

Po deklaraciji vlade

Deklaracija je bila v splošnem povoljno sprejeta, le v gospodarskem delu je premalo jasna — Likvidacija Jevtičeve akcije

Beograd, 5. julija. r. V vseh političnih krogih danes živahno komentirajo deklaracijo vlade. V parlamentarnih krogih je bila izjava vlade sprejeta v splošnem z odobravanjem, ker je razbistila marsikateri dvom glede politike vlade dr. Stojadinoviča. Predvsem se podčrtava oni del deklaracije, ki naglašajo, da bo vlada ostala zvesta osnovnim načelom ustave, to je narodnemu in državnemu edinstvu, ki mora ostati slej ko prej temelj državne in nacionalne politike. S tem so odstranjeni dvomi in morebitna nezapoloženja v onih krogih, ki so izražali bojazen, da se bo novi režim oddaljil od te osnovne linije državne politike, ki jo je začrtal blagopokojni kralj Ujedinitelj. V pogledu zunanje politike je deklaracija zadovoljiva vse kroge. Kar se tiče gospodarske in finančne politike, pa je deklaracija po mnenju političnih, predvsem pa gospodarskih krogov premalo jasna in precizna, ker ne vsebuje nič konkretnega. V tem pogledu je opaziti precejšnje razočaranje, ker se je zlasti od dr. Stojadinoviča samega pričakovalo preciznejših izjav. V vladnih krogih izjavljajo, da vlada ni smatrala za potrebno o tem podrobneje razpravljati v deklaraciji, ker bo o prihodnih razpravi o dvajsetih in o finančnem zakonu imela priliko, da podrobneje pojasni svoje gospodarske načrte.

V ostalem pa se sudejo komentirji javnosti in tiska v glavnem okrog Jevtičeve opozicije. Soglasna je sodba, da je Jevtič in njegov režim definitivno likvidiran. Tako na primer piše »Vreme«: Posebno moramo naglasiti, da je ogromna večina narodnih poslancev v polnem razumevanju za prizadevanja vlade dr.

Stojadinoviča v osnovi presekal brez vsake tuje iniciative škodljivo akcijo neznanega števila poslancev. Včeraj se je moglo nedvoumno ugotoviti, da je živa agitacija manjšine, pristašev g. Jevtiča in V. Lazića v organizaciji odpora proti vladi končala s popolnim neuspehom in ima sedaj samo še značaj odvisne in nepotrebne zablude.

V svojem poročilu o včerajšnji seji Narodne skupščine, za katero se je napovedovalo, da bo burna, ker bodo Jevtičevci priredili demonstracije proti vladi, poroča »Vreme« med drugim:

Ko so člani vlade stopili v dvorano in zavzeli svoja mesta, je nastalo v dvorani voharno pozdravljanje. Ogromna večina poslancev je prirejala vladni ovaciji in neprestano klicala: Živel kralj! Živele vlada! Izjemo je tvorilo samo par poslancev iz skupine V. Lazića na skrajni levi, ki so mirno sedeli na svojih mestih, med njimi tudi bivši minister dr. Janković. Tudi ostali bivši ministri v Jevtičevi vladi niso sodelovali pri ovacijah vlad, ki so trajale več minut. V tem trenutku je vstal s svojega mesta narodni poslanec Dragiša Milovanović, ki je sedel neposredno pred g. Jevtičem. Dvignil je desno roko in parkrat osamljen klical: Živel Bogoljub Jevtič! (Resnično ljubno glasilo dr. Marušića pa seveda poroča, da so bile g. Jevtiču prirejane izredno živahne ovacije. »Vreme« poroča o teh »izredno živahnih ovacijah« pod naslovom: Jedan jedini glas »Živeo Bogoljub Jevtič«).

Angleži v škripcih

Franciji ponujajo politične koncesije, če podpre Anglijo proti Italiji v svrhu zaštite angleških interesov v Afriki

London, 4. julija. AA. Današnji jutranjiki kažejo, da se britanska vlada zdaj predvsem trudi, da doseže sporazum s Francijo o italijansko-abisinskem sporu. »Morningpost« piše, da ni res, da bi bila britanska vlada sklenila predlagati Društvu narodov gospodarsko blokado Italije. Po sodbi tega lista bo britanska vlada za zdaj predvsem zadala v Parizu jasno in nedvoumno vprašanje, ali Francija namerava podpirati Društvo narodov v italijansko-abisinskem sporu ali ne. List pripominja, da je treba računati s tem, da bo odgovor Francije popolnoma negativen. Francija se docela strinja z Italijo.

Morda bi se pokazala popustljivostjo do angleških zahtev le v primeru, če bi Velika Britanija pristala na to, da prevzame nove in obsežne obveznosti v sedanjih pretekih evropskih vprašanjih.

»Daily Telegraph« pravi, da bo britanska vlada pred vsem načela novo izmenjavo misli s Francijo glede stališča v italijansko-abisinskem sporu. Vlada bo na vsak način gledala, da v tej smeri doseže vsaj nekatere konkretne uspehe, preden se začne zunanje-politična debata v spodnji zbornici, to je v četrti 11. t. m. V britansko političnih krogih poudarjajo, da ne bo iz vsega sistema kolektivne varnosti prav nič, če se pustijo, da Italija kljub Društvu narodov napade Abesinijo.

Beck v Berlinu

Sestanki s Hitlerjem in Neurathom — Zanimivi francoski komentarji — Pogajanja s Francijo?

Berlin, 4. julija. r. Poljski zunanji minister Beck je imel včeraj dva sestanka s kancelarjem Hitlerjem, danes pa je ponovno razpravljaj z zunanjim ministrom Neurathom. Po soglasnih poročilih nemškega in poljskega tiska so govorili predvsem o gđanskem problemu, o poljskem koridorju in o finančnih odnosih med obema državama, kar je postala ugotovitev, da je bilo govora tudi o vseh aktualnih mednarodnih problemih. Pri tej priliki sta Hitler in Beck soglasno ugotovila, da bosta obojestransko nadaljevala politiko dobrega sosedstva in prijateljstva, ki jo je započel pokojni maršal Pilsudski. Beck je tudi novinarjem potrdil, da ni nobenega razloga za izpremembo poljsko-nemških odnosov in

sploh za ispremembo poljske zunanje politike.

Pariz, 4. julija. r. Po informacijah pariskega tiska ima Beckov poset v Berlinu mnogo globlji pomen, kakor pa priznava jo na nemški in poljski strani. Po mnenju lista je glavni predmet posvetovanja v Berlinu francosko-ruski in češko-ruski pakt, ki vzmirljato Nemčijo in Poljsko. Nemci se očividno pripravljajo na direktna pogajanja s Francijo in žele dobiti od Poljske nova zagotovila in jamstva, da bi mogli čim uspešneje nastopiti v Parizu. Tudi vhodni pakt igra v bertineških razgovorih važno vlogo. Po mnenju »Matina« naj bi Poljska prevzela celo nekako posredovalno vlogo med Francijo in Nemčijo.

Reorganizacije ministrstev ne bo

Beograd, 5. julija. p. Kakor doznavamo, bo vlada opustila svoje načrte o ustanovitvi novega poštne ministristva in tudi ministristvo za telesno vazojo za enkrat ne bo ukinjeno. Sicer bi taka reforma ne zahtevala nikakih novih proračunskih izdatkov, vendar se bo ureditev celokupnega vprašanja odložila na poznejši čas.

Albanski minister aretiran zaradi tihotapstva

Tirana, 5. julija. p. Albanski minister za javna dela je bil danes aretiran. Prišli so mu na sled, da je tihotapil v državo cigaretni papir, katerega uvoz je monopoliziran.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo sreprenljivo, oblačno toplo vreme. Krajne nevihte. Včeraj je nekoliko deževalo v Zagrebu. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 36, v Skoplju 34, v Beogradu 32, v Zagrebu 29, v Sarajevu 28, v Ljubljani 25, v Mariboru 26, v Rogoški Slatini 24. Davi je kmali barometar v Ljubljani 765.4, temperatura je znašala 24.

1990

S kakšnim orožjem se bore

Naša javnost je že poučena o sporu med tiskarskimi podjetji in grafičnim delavstvom. Povsod na svetu je običaj, da se obravnavajo in rešujejo taki spori v mejah dostojnosti in zakonitosti, le pri nas se je zgodilo, da je segel naš čuvan grafični delavec v tiskarno "Slovenija", kamor smo morali priti tiskanje "Slovenskega Naroda", po vse obsebe vrednem vandalizmu, po orožju, ki ga mora vsak pošten delavec v obrambi svojih pravic odločno odklanjati, ker ugredu in časti delavskega stanu samo škoduje. Ta nahujskani vandal je razmetal po tiskarni za dobri dve strani stavka, da bi s tem preprečil pravočasno izdajo današnje številke "Slovenskega Naroda".

S takim orožjem se bore gospodje, ki so bili plačani bolje kakor visoki državni uradniki in državni funkcionarji, čeprav jim nihče ni hotel kratiti njihovih gmotnih pravic. Naša javnost je strmelja, ko je zvedela, kako sijajno so plačani grafični delavci, ko je vendar znano,

da ni bilo treba nikomur izmed njih investirati denarja in truda v študije na visokiholah. Nihče jim sicer tega ne zaviđa, toda naša njihove borbe za prestiž poedinih prenapetih in domiljavcev presega že vse meje in vsa poštena javnost ga mora obsoditi. To pomeni norčevanje iz obstoječih zakonov, ki ne sme ostati nekažnovano. Ugotavljam, da je prišlo vodstvo organizacije grafičnega delavstva na čelu z g. Kostomirjem zjutraj v tiskarno in povabilo lastnike v pisarno, tako da je ostala stavica brez nadzorstva, ta čas je bil pa stavek razmetan: Gre torej za organizirano sabotažo. Prišli smo torej v položaj, ko moramo spelirati na varnostne oblasti, da napravijo red in zaščito tiskarskega podjetja pred takim vandalizmom. V pravno urejeni državi takemu načinu obravnavanja sporov med podjetji in delavstvom ne sme biti mesta. Tisti, ki nosijo moralno odgovornost za vandalizem v tiskarni "Slovenija", bodo morali občutiti vse posledice svojega nepremišljenega ravnanja.

DNEVNE VESTI

— Čekoslovaški študentje v Jugoslaviji. V ponedeljek je prišlo v Beograd pod vodstvom dr. Banka 36 članov osrednje zveze agrarnih akademikov, med katerimi je 20 Slovencev. Zelo priščno so bili sprejeti v Slovaški Petrovcu, pa tudi v okolških vaseh in v Novem Sadu. Nekateri izletniki so privedli kratka predavanja po Čekoslovaškem. Iz Beograda se napotijo v južne kraje, da se seznanijo zlasti z društvenimi in gospodarskimi ustanovami v naši državi.

— Radio in razne tace. Direkcija pošt in telegrafov v Ljubljani razglasi: Radijski naročniki iz interesne sfere radijske oddajne postaje v Ljubljani se pritožujejo tako pri navedeni postaji kakor tudi pri podpisani direkciji ter javno v dnevnem časopisu, da so primorani plačevati mimo poštne naročnice pristojbine za svoje radijske sprejemne postaje. To je, kdo je naročnik in kje se aparat uporablja, to je, kje je instaliran. Ministrstvo za promet — uprava pošt in telegrafov — nam je prave dni dostavilo svojo naredbo P. T. br. 47.972 od 25. t. m., ki odreja, da se instalirani radijski aparati ne sme obremenjevati z nobeno drugo takšno razen s pošto in da radijskim naročnikom tudi taniem za avtorsko pravo po zakonu o avtorskem pravu (takozvano avtorsko takso) ni treba plačevati.

— Kongres gledaliških igralcev. Včeraj zjutraj je bil odprt v sarajevskem Narodnem gledališču kongres gledaliških igralcev. Otvoril ga je predsednik združenja Boža Nikolić. Taniško počelo omemba, da ne preživljamo samo gospodarske, temveč tudi duhovno krizo. To krizo je povečala takozvana mehanska umetnost, ki jo na vse načine propagira pri nas tuj kapital. Prosvetno ministrstvo je določilo obrazec pogodbe med gledališkimi igralci in gledališči. S tem sicer niso izpolnjene vse želje gledaliških igralcev, vendar jim je pa dano vsaj minimalno jamstvo, da bodo pravice in dolžnosti med gledališkimi upravami in igralci pravilno urejene.

— Prošnja avtomobilistov in motociklistov. Avtomobilski klub kr. Jugoslavije (sekcija Ljubljana) sporoča: V nedeljo ob 8.30 bo startal v Ljubljani izpred sedeža kluba zagrebški športnik ing. Oskar Huga k neprekinjeni vožnji Ljubljana—Zagreb—Beograd. Iz Ljubljane bo vozil proti Zagrebu čez Novo mesto in Kostanjevico. Avtomobilisti in motociklisti, ki bi vozili v času vožnje po tej cesti, se naprošajo, da ne delajo ovir pri srečanju ali prehitevanju z vozilom ing. O. Huga. Obenem se vabijo, da po možnosti prisostvujejo startu.

— Renoveranje doma na Polzevem. Dom na Polzevem, ki je že itak krasen, da ga vsi občudujejo, bodo zdaj zunaj in znotraj popolnoma prebarvali. Vidi se, da ima SK Polz neuromnega predsednika, ki skrbi, da bi bili izletniki čim bolj zadovoljni in dom čim priključnejši. Dom na Polzevem je zelo prikladen za počitnice, saj stoji na eni najlepših razglednih točk obdan z lepimi gozdovi, kjer je dovolj sence in miru, da si človek odpohja. Do izvira Krke in znane Krške jame na eni strani in do Jurčičeve rojstnega kraja Muljave je samo uro hoda. Pa tudi do stiskega samostana, do gostoljubnih belih menihov, ni daleč.

— Putnikovo izlet v Benetke. Izletniki se vladno opozarjajo, da je odhod avtobusov v soboto, dne 6. t. m. točno ob 7. uri zvečer izpred Putnikove pisarne v Gajevi ulici. Prijave zaključene.

— Velik požar v Sarajevu. V sredo zvečer je izbruhnil na žagi Saloma A. Finzia v Sumbulovcu pri Sarajevu požar ki je porušil žago

in 300 kubičnih metrov gradbenega lesa; pa tudi vsa okoliška poslopja. Škoda znaša en milijon 350.000 Din.

— Samomor mladega muzikanta. V Gjurgenovcu si je včeraj končal življenje 27 letni muzikant Mladen Sturma. Zaposlen je bil v tvornici tanina, kjer je skočil v globok vodnjak. Pred samomorom se je še pošteno napil, da je imel več poguma.

— S kolom po glavi. Ko se je sinoči vračal 25 letni delavec France Korosec iz Jarš domov, mu je nenadoma zastavil pot Janez T., ki je bil že dalje časa njegov nasprotnik zaradi dekleta. Med obema se je vnel prepri, ki se je nadalje hujše stopnjeval. Naenkrat je Janez pograbil kol, ki ga je imel pripravljene, in Korosec z vsilo treščil po glavi. Ranjenca so pozneje našli na tleh drugi ljudje, ki so ga spravili domov in pozneje v ljubljansko bolnico.

— Samomor brezposelnega delavca. V ponedeljek zjutraj je odšel brezposelnosti zidarski nadzornik Albin Knez, ki se je zadnje dni mučil v Gospiću, z domna: In ker ga je bopoldne ni bilo nazaj, se je začel njegov gospodar bati, da je šel fant prostovoljno v smrt. Šele v torek zvečer je našel njegovo truplo blizu Gospića v grmovju. Knez je ležal s prestreljeno glavo in v roki je še krčevito držal revolvet.

— Nova žrtev Save. V sredo je utonil v Savi pri Zagrebu uslužbenec mestne pivovarne Josip Krivec, star 18 let. Očividci pripovedujejo, da ga je prijel v vodi krč tako, da je utonil, še predno so mu mogli priskočiti na pomoč. Njegovega trupla še niso našli.

Iz Ljubljane

— Iz Knež-naměstnik v Ljubljani na poti v Bohinj. Davi ob 8. je prišel v Ljubljano Njegov kr. Vis. knež-naměstnik Pavle s svojo soprogjo Nj. kr. Vis. knežinjo Olgo, princem Nikolo in princeso Elizabeto na potu v Bohinj. Na kolodvoru so pričakali Nj. kr. Vis. ban dr. Dinko Puč, policijski upravitelj g. Keršovan, železniški direktor g. Cugmus in podpolkovnik g. Pogačnik. Vlak se je ustavil v Ljubljani le kratke čas in je takoj nadaljeval pot dalje proti Gorenjski.

— Iz Ali je Mirje kopalnice ali mirno predmestje? Po strogem stavbenem načrtu morajo biti na Mirju samo stanovanjske hiše z vrtni. Gostilne, točilnice, delavnice, velike trgovine niso dovoljene. Zato so se v ta del mesta naselili večinoma intelektualci, ki jim je potreben mir za uspešno duševno delo in tišina za nočni počitek. Ob Gradaščici je pa kopalnice Kolesarja, kjer navijajo gramofon od 7. zjutraj do 9. zvečer ali pa odpirajo radio z najmočnejšimi ojačevalci. Kako pridejo duševnega počitka željni stanovalci na Mirju do tega, da morajo cele dneve in večere poslušati nemške slagerje, divjaške pleše in razposajane instrumente? Ali je kopalcem taka muzika neobhodno potrebna? Pravijo celo, da se v kopalnicu itak ne slihi in da se tudi večina kopalcev pritožuje nad neprestanim hrčkanjem plošč. Ako so varnostne odredbe v Ljubljani tako stroge, da ne dovolijo imeti po predmetnih dvoriščih petelinov in psov, ki bi motili nočni mir, potem prošimo, naj se naša ista oblast usmili tudi podnevi ter naj omeji ali celo prepove neokusno in za živce skrajno utrujajočo godbo v Kolesarji. — Prizadeti.

— Iz Na Tyrševi cesti 9. II. dvorišče smo otvorili društveno kuhinjo, v kateri nudimo dobro in tečno domačo hrano po sledečih cenah: Celodnevna prehrana 12 Din in 8 Din. Posamezni obroki pa: zajutrak s kruhom 2 Din, kosilo s kruhom 3.50 in 5.50, večerja 3.50 in 5.50. Juha s kruhom ali prikuha s kruhom 2 Din. Vabimo vse naše članstvo, da se poslužuje naše kuhinje. Čim več članov bo obiskovalo to našo kuhinjo, tem boljša bo hrana.

— Iz Vrtno prireditelj, ki bo v nedeljo popoldne na vrtu restavracije "Pri Levu" priredi društvo "Tabor". Srečeval, ples in prosta zabava. Nastopil bo društveni pevski zbor z narodnimi in žaljivimi pesmimi. Sodeluje godba "Sloga". Čisti dobiček je namenjen za vzdrževanje društvenega prenočišča za brez-

plesne. Javnost se vladno vabi k čim večjemu posetu. Odboj.

— Iz Ravnateljstva drž. učiteljske šole v Ljubljani sporoča vsem učiteljem, da se ne more dajati prav nobenih informacij o odločitvi I. letnika ozioroma o pogojih sprejema (zlasti učencev meščanskih kol), ker se ni nobene ministrske odločbe o tem. Kar bi se odločilo, bo to objavljeno na javni deski v vrhi školskega poslopija ter v vseh dnevniških časopisih.

— Iz V kopalnice Tomčevo vosi Pečnikarjev avtobus dnevno od 13. ure dalje na vauke pol ure, ob nedeljah in praznikih od 8. ure zjutraj. Cena Din 3, povratna Din 4. Posetjalnice Mestni dom.

— Iz Šentjakobsko pevsko društvo v Ljubljani priredi v nedeljo 7. julija t. l. ob 17. uri na letnem telovadšču Sokola IV. ob Dolenjski cesti veselico s plesom, na katero vabi vse prijatelje društva. Igra godba "Sloga".

— Iz Društvo "Socla" matica v Ljubljani sporoča, da bo praznovalo dne 11. avgusta t. l. 15 letnico svojega obstoja in narodno, kulturnega, nacionalnega ter humanitarnega dela ter naproša vsa bratska društva in posetnike svojih prireditev, da si ta dan rezervirajo za Sočino prireditev. — Vse članke in članice ter vse prijatelje društva pa vabi, da se udeležijo v nedeljo, dne 7. t. m. prireditve bratskega društva "Tabor" pri "Levu" ter prireditve Sokola III. za Bežigradom. — Prired. odsek.

— Iz Radi tiskovanja bo Jurčičev trg za vožni promet od ponedeljka 8. julija do nadaljnjega zaprt.

— Iz Dr. Milan Ferko do 28. julija ne ordinira.

— Hud petelin. Po mestu se je že nekaj dni potikala ciganska družba, ki je barantala s konji. Policija, ki je dogнала, da prodajajo povečini bolne živali, jim je bila sicer stalno za petami, vendar so se ji znali cigani spretno izmikati. Včeraj popoldne pa je stražnik vendarle ustavil cigane na Gosposvetski cesti in jih hotel aretirati. Tedaj pa je pristopil zraven Andrej Pogačnik iz Pustala pri Skofji Loki in se jel potegovati za cigane. Pogačnik se je nameraval zagnati v stražnika in se pričel ruvati z njim. Nasilnež je med ruvanjem pregriznil stražniku prst in so ga lahko ukročili šele, ko je prvimu stražniku prišel na pomoč njegov tovariš. Cigani so se medtem seveda že davno razbežali. Pogačnika, ki je že 35 krat sedel, so zdaj znova vtačili v zapor.

— Mlad samomorilni kandidati. V Veselovo restavracijo na Miklošičevi cesti je stopil včeraj mlad, čedno običen mladenič in sedel k mizi. Natakariči je naročil metlico cvčka, natak je privlekel iz žepa stekleničko z nežnanim vsebino. Čim mu je natakariči obrnila hrbet, je nežnanež nagnil stekleničko, ki jo je držal v roki, nato pa si hitro natočil cvčka. V tistem hipu pa je že bruhnil vsebino iz ust in obstal pred domačimi vs obznan po obrazu in po obleki. Iz restavracije so hemuommo telefonirali po telefonski avto, ki je mladega obupanca prejeljal v bolnico. Tam so ugotovili, da je to 25 letni slaščičarski pomočnik Drago Š. doma iz Trsta, stanujoč pa na Cesti 29. oktobra. V samomorilniškem namenu je pil octovo kislino. V bolnici je bilo njegovo stanje včeraj precej kritično, a se je danes že dokaj zboljšalo. S. navzlic daljšemu izpraševanju ni hotel povedati kaj ga je splošno v obup, najbrže pa je postal po strupu zaradi živčne razkrojenosti.

Iz Maribora

— Narodno gledališče. Gledališča upravnica Narodnega gledališča v Mariboru poziva vse abonente in abonente blokov, naj poravnajo svoje zaostanke čimprej, ker mora gledališče zaključiti letošnjo sezono.

— Izvoz in uvoz v juniju. Prtekli mesec je imela marib. carinarnica Din 4.647.038.50. Na izvoz odpade od te vsote Din 13.323.75. In izvoz ko na uvoz Din 4.531.714.75. Primerjava obeh števil kaže na znane odredbe Avstrije proti uvozu iz naše države.

— Spal v gorati posetili. V noči na četrtek se je v Slovenski ulici pripetila strašna nesreča in le največji sreči je pripisati, da ni živelvala smrtna žrtev. V Slovenski ulici za stajajoči trgovci Rudolf Nifergal je zaspal s tlečo cigareto v roki. V hipu je bila vsa postelja v plamenih in trgovci se je zaradi močnega dima onesvestili. Nifergal bi se bil gotovo žadušil, da ni prišla v njegovo sobo žena in takoj poklicala reševalce, ki so nezvestnega trgovca rešili gotove smrti.

— Spečega pijanca so okradli. Ko je te dni delavec Janez Trdin popival v neki gostilni v Rušah, se ga je tako nalezl, da so ga morali spraviti na skedenj, kjer je kmalu zaspal. Spečega pijanca pa so odkrili na skedenju njegovi sopivci, ki so mu ukradli 300 Din, ki so mu še preostali. Tatovi so se sami izdali, kajti prej so pili na keredu po tatvini pa so zaspiček plačali s stotaki. Z žadvo se bavi mariborsko sodišče.

— Naši vinogradniki na Mariborskem tdnun. Prav posebna značilnost letošnjega IV. Mariborskega tedna, ki se bo vršil od 3. do 11. avgusta, bo obsežna vinska razstava z druženjem s pokušnjo štajerskih vin. Kakor smo že povdarjali, bo letošnja prireditev prikazati čim popolnejšo sliko našega življenja v vseh panogah gospodarstva in bo zato vinska razstava tem večjega pomena. Poleg industrije je vinogradništvo najvažnejši vir dohodkov na severu, saj obdajajo Maribor prelepe solčne vinske gorice, ki se raztezajo daleč po Slovenskih goricah in Hlohah in je zato primerno, da povestimo vinske razstave s pokušnjo prav posebno pažno. Neizpodbitno je dejstvo, da veljajo naša vina s severa za ena najboljših in posebno priznanje nam

Niti sledu od pranja ni videti na Vaših rokah če uporabljate

ALBUS
terpentinovo milo.

Blago milo ki varuje Vaše roke, varuje tudi Vaše perilo.

je, da se prav naša vina terčijo v najmenitnejših svetovnih hotelih. V tem pravcu bo tudi letošnja vinska razstava, ki bo pokazala vse vrste vin in tako le še bolj dvignila njihovo sloves v tujini. Naši vinogradniki in drugi intereseenti popolnoma pojmujejo izredni pomeni vinske razstave s pokušnjo, ki dobi na

razpolago lepe in reprezentativne razstavne prostoré. Vinogradniki so že v izredno častnem številu prijavili svojo udeležbo, vsi oni pa, ki se še niso prijavili, naj to store radi obsežnih predpriprav čimprej. Prijavni rok je do 12. julija.

Uspehi na naših srednjih šolah

Na državnih srednjih šolah v naši banovini je bilo lani 6342 dijakov in 2707 dijakinj

Ljubljana, 5. julija.

Šolska izvestja ob koncu šolskega leta so češče zgovornejša od raznih razprav o krizi naše šole, o novih pedagoških vidikih, preobremenjenosti dijakov ali o malopridnosti. Številke nam povedo marsikaj, kar najbolje osvetli vprašanje našega šolstva in mladice. Na srednjih šolah je letos skupni uspeh v primeri z lanskim letom za 2% boljši, kar pa ni bistveno ter ne dokazuje, da bodo odsele uspehi boljši. V državnih srednjih šolah v naši banovini je bilo v preteklem šolskem letu 6342 dijakov in 2707 dijakinj. Padlo jih je 923 (10%). Popravljalne izpite namerava delati 1628 učencev (15.77%).

Za primer vzemimo ljubljanske srednje šole, da dobimo nekoliko nazornejšo sliko. Na I. državni realni gimnaziji (z realnimi razredi) je bilo skupno na vseh razredih 19 obveznih predmetov. Vendar je bilo v posameznih razredih največ le 12 predmetov. Neobveznih predmetov je bilo še 5. Zdravstveno stanje na tej šoli ni bilo baš ugodno. V splošnem ambulatoriju se je zdravilo 670 učencev. Primerov kirurških bolezni je bila 115, na drugem mestu je pa tuberkuloza v prvem stadiju, 93 obolenj. Značilno je poročilo o fondu za zdravstveno zaščito učencev. 898 rednih učencev je plačalo v ta sklad 17.960 dinarjev in 24 privatistov 480 Din. Ravnateljstvo je oddalo denar državni hipotekarni banki, da ga ona izroči fondu za zdravstveno zaščito učencev. Od tega zneska pa samo ni prejelo ničesar. Na tem zavodu so bili 904 dijaki. Ob začetku šolskega leta je bilo vpisanih 140 novincev in 11 ponavljalcev. Od skupnega števila vpisanih jih je ostalo 883 do konca leta. Odnajenih je bilo 854. Z odličnim uspehom je izdelalo 637%, popravne izpite bo delalo 126 dijakov (14.27%). Izdelalo jih je 623 (70.55%). Težko breme je šolnina. Vpisni se deli na 3 skupine po višini davka roditeljev. V III. skupini je najvišja vpisnina 100 Din, najvišja 1300 Din. V II. 150 in v I. 200 in 1500 Din. Šolnine so oproščeni učenci roditeljev, ki imajo na leto manj kot 300 Din davka. Na državi učiteljski šoli sta bila ob koncu šolskega leta 202 učenca, na vadnici pa 120. Izdelal je (na šoli) 83.2%. Opozoriti je treba na razliko: moških je izdelalo 72.8%, ženskih pa 99.6%. To je vsekakor značilno, če pomislimo, da delatom zapirajo pot na učiteljske. Zdravstveno stanje učencev in učenk učiteljske šole in vadnice je bilo zadovoljivo — kar potrjujejo v poročilu. Na vadnici je bilo malo slabokrvnih, kar je pripisovati ne baš higijeničnim šolskim prostorom ter večernemu pouku. Tudi tu je mnogo tuberkuloznih, in sicer na šoli so odšli jetiko v prvem stadiju v 29 primerih. Na vadnici pa v 21. Poročilo o zdravstvenem stanju dijaštva pove več kakor statistika o učni uspehih.

Državna trgovska akademija je v najmodernejšem šolskem poslopiju v Ljubljani lani je obiskovalo okoli 200 dijakov(-inj). Dekleta so bila v večini, bilo jih je 121. Največ dijaštva je bilo iz Ljubljane, kar pač tudi kaže, da je vsaka šola predvsem dostopna tistim, ki od njih šolanje ne zahteva prevelikih gmotnih žrtv. Izdelalo je 14 dijakov(-inj). Zdravstveno stanje dijaštva ni posebno ugodno. V tem zavodu, ki se je v preteklem šolskem letu preselil iz poslopja tehniške srednje šole v pravo šolsko palačo. V največ primerih so bila odkrita tuberkulozna stanja, in sicer v 30. Tudi osebna obola so zelo pogosta (26).

Tehniška srednja šola združuje prav za prav celo vrsto šol. Deli se na 4 oddelke: tehniško srednjo šolo, delovodsko šolo, mešno obrtno šolo in žensko obrtno šolo. Skupno v vseh šolah je bilo vpisanih v začetku šolskega leta 593, ob koncu leta jih je bilo v oddelkih 531. Izdelalo jih je 324. Dijaštvo je precej hohalo tudi na tem zavodu, vendar tuber-

kulozna obolenja niso tako pogosta, kakor na drugih šolah. Menda ni brez vpliva, da nobena šola na tehniški srednji šoli ne traja tako dolgo, kakor na navadnih srednjih šolah, ter da je večina učencev starejših, krepkejših. Vendar so pogosta obolenja dihalnih organov. Na tehniški srednji šoli je centralna kurjava starega sistema, kar bi menda bilo umestno upoštevati pri presoji, zakaj je toliko baš obolenj dihalnih organov.

Ze ob površnem pregledu šolskih izveštij se prepričamo, da se dandanes mladina težje šola pod pritiskom socialnih razmer, ko je niti sistematična telesna vzgoja ne more okrepiti, da bi bila dovolj odporna proti boleznim in dovolj močna za zmagovanje nelahkega duševnega dela. Besede o sami reformi šole so sprito tega brezpredmetne, kajti za šole je potreben predvsem dober material, telesno zdrava in duševno čila mladina, če hočemo, da bo iz nje izhajala v resnici naša boljša bodočnost.

SPORT

— Ilirija-Rapid (Maribor), odločilna tekma za letošnje prvenstvo LNPodaveza se bo vršila v nedeljo, 7. t. m. ob 18. uri na igrišču Primorja. Predtekmo igra SK Maribor in rezerva Ilirije ob 16. uri 30 min. Iliriji manjkata do prvenstva dve točki, ki ju more dobiti samo le z zmago nad Rapidom.

Iz Celja

— Neustrašna potnica. Ko je 14. 35letna posestnikova žena Ivana Herčogova iz Šent Ruperta nad Laškimi v ponedeljek po cesti iz Laškega v Celje, je padla in se močno poškodovala po desnem kolenu. Pred dnevi si je 12 letni posestnikov sin Stanko Rančigaj pri padcu pred svojim domom v Gorici pri Šent Juriju ob juž. žel. in si poškodoval levo roko v zapestju. Pri regulaciji Savinje v Tremerju zaposlenemu 41 letnemu minjeru Jožetu Lesjaku iz Kočnice pri Celju je v sredo pri razstreljevanju skal zmečkal prste na desni roki. Posrečeni se zdravijo v celjski bolnici.

— Umrli je v petek v celjski bolnici 65 letni dninar Anton Afner od Sv. Krištofa nad Laškimi.

Sokol

— Šolsko društvo št. Vid nad Ljubljano priredi v nedeljo 7. t. m. na letnem telovadšču v št. Vidu svoj javni telovadni nastop. Začetek točno ob pol 4. uri popoldne. Kakor znano, si je nadelo Šolsko društvo v št. Vidu nad Ljubljano važno nalogo, da postavi spomenik v spomin na Vižmarski tabor skupno s spomenikom na tragično smrt našega blagopokojnega Višekega Kralja Aleksandra I. Zednjalca, ki bo združen v Sokolskem domu. Ves čisti dobiček nedeljske prireditve je namenjen temu fondu. Vse sokolstvu naklonjeno občinstvo ter bratska Sokolska društva in njih članstvo vabimo, da se tega nastopa udeležijo v čim večjem številu ter tako pripomore k hitrejšemu urenitvenju tega pomembnega dogodka. Istočasno pa prosimo tudi vse one, ki jih je društvo zaprosilo za kakšno pomoč, da ne oklevajo ter pošljejo čimprej vsaj skromen prispevek. Vsek dar je dobrodošel, čeprav je tako neznanen. K obliini v ležbi bratsko vabimo. Zdravo!

OCETOV UKOR.

Bratca sta si ščokila v last. Manjši je bil naskakan in se na vse precege dale. — Kaj si mu pa zopet ščokil, cigan ti grbi! — zakriči oče na starejšega. — Nič, oče! — Torej mu drugič ne stoni vaši NOBLESA. Mlad gospod gré k dnu v havično. Ne da bi kaj naročil, se vrže talaj na stovino. Dama ogorčeno: Čujce vendar, to je pa že od sila! Povabili ste me s seboj v havično, sedaj pa čitate en list na drugem, ne da bi kaj naročili zame. Gospod se opraviči in zakliče: — Pa, natakaj, prinesite tej dami na tudi nekaj novov.

